
[2021-79-RE](#)

Causa 2021-79-RE

(Pérez Orellana c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 507-2021. Recurs d'empara

Sentència del 14 de febrer del 2022

BOPA núm. 25, del 23 de febrer del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 d'octubre del 2021, per la representació processal del Sr. Kevin Pérez Orellana, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en el marc de la causa Diligències Prèvies 2000526/2020, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la Llei, i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que declari el dret del recurrent a ser indemnitzat pels perjudicis soferts i per les despeses ocasionades, incloses les d'advocat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 22 de novembre del 2021 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 13 de desembre del 2021, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 20 de maig del 2020, el Sr. Kevin Pérez Orellana va presentar una querella per la presumpta comissió d'un delictes major continuat d'amenaques condicionals amb arma o mitjà que doni a entendre la fermesa en la intenció i d'un delictes menor d'injúries contra el Sr. Miquel Angelo Gomes Freitas, i, d'un delictes de calúmnies i de danys dolosos, contra el Sr. Pablo Pérez Giménez, amb exercici conjunt de l'acció penal i de l'acció de responsabilitat civil derivada dels delictes.

1.2. El 10 de juny del 2020, la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual admetia a tràmit la querella esmentada.

1.3. El 19 d'abril del 2021, la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia va dictar un aute en què constata la prescripció dels delictes d'injúries i de calúmnies, així com la de la contravenció penal de danys dolosos i, per consegüent, decretava l'arxivament de la causa.

1.4. El 5 d'octubre del 2021, la representació processal del Sr. Kevin Pérez Orellana va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en el marc de la causa DP 2000526/2020, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa que l'article 81 d) del Codi penal preveu que la prescripció de l'acció penal extingeix la responsabilitat penal pel transcurs de sis mesos pels delictes de calúmia, d'injúria i de difamació i per les contravencions penals.
- En l'aute que declara la prescripció penal, el batlle instructor va constatar que havien transcorregut més de sis mesos des de la data de l'admissió a tràmit de la querella, el 10 de juny del 2020.
- El recurrent al·lega que arran d'aquesta inactivitat reconeguda per negligència s'ha vist impossibilitat de continuar amb el procediment penal encetat, fet absolutament inacceptable i que vulnera els seus drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, i a un judici de durada raonable.
- El fet que el termini de sis mesos que determina la prescripció sigui breu no excusa al batlle instructor, el qual ha de vetllar i controlar que aquest termini no s'escolli.
- Per acabar, demana a aquest Tribunal que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i el seu dret a ser indemnitzat pels perjudicis soferts i per les despeses ocasionades, incloses les d'advocat.

2.2. Argumentació de la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia

- Després d'exposar els fets de la causa, la Batllia recorda que l'article 81 del Codi penal disposa que la prescripció de l'acció penal per a les contravencions penals i per als delictes d'injúria, de calúmia i de difamació és de 6 mesos.
- Constata l'absència d'actuacions processals des del 10 de juny del 2020, i conclou que els delictes menors d'injúries i de calúmnies i la contravenció penal de danys dolosos es trobarien prescrits en haver transcorregut més de 6 mesos des de la darrera actuació processal.
- Pel que fa al presumpte delicte major continuat d'amenaques constata que el querellat va ser condemnat el 9 de maig del 2020 pels mateixos fets i que el principi general del dret *non bis in idem* comporta que una persona no pot ser sancionada dues vegades per uns mateixos fets.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal constata que des del 9 de juliol del 2020, data de la notificació de l'admissió a tràmit de la querella (acordada el 10 de juny anterior) respecte dels presumptes delictes menors de calúmnies i d'injúries (atès que el delicte major d'amenaques ja havia estat jutjat, i el delicte menor de danys es troba pendent de resolució en una altra causa) i l'aute de l'1 d'abril del 2021, que constata la prescripció dels delictes esmentats, no es va produir cap activitat per part de la Batllia.
- No obstant això, destaca que l'aute de l'1 d'abril del 2021 va ser notificat al recurrent el 26 d'abril d'aquell mateix any i que el recurrent no va presentar el seu recurs fins al 5 d'octubre del 2021, per tant, atès que el termini d'interposició d'un recurs d'empara és de 13 dies hàbils, el recurs hauria estat formulat de manera extemporània.
- Afegeix, que per tal com els delictes de calúmnies i d'injúries són eminentment personals, el termini de prescripció d'aquests delictes és susceptible d'interrupció per la compareixença del perjudicat i no consta en les actuacions que d'ençà l'admissió a tràmit de la querella, el recurrent hagués efectuat cap manifestació prop de la Secció d'Instrucció respecte dels fets denunciats.
- Per aquests motius, el Ministeri Fiscal s'oposa a aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. En els darrers temps són molt abundants els recursos d'empara que s'interposen i les decisions que els resolen, en relació amb suposades vulneracions del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en la seva manifestació del dret a un judici de durada raonable. Aquest dret fonamental, també reconegut a l'article 6 -amb l'expressió "*causa vista en un termini raonable*"- del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, s'ha anat configurant per la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans i de la d'aquest Tribunal Constitucional amb un manifest caràcter objectiu, de manera que la seva vulneració es produeix quan la durada del procés és irraonable -concepte jurídic a determinar en cada cas- sempre que la causa de la dilació no sigui atribuïble a la part reclamant, sense que sigui exigible que l'atribució causal de la durada excessiva correspongui als jutges o als tribunals que intervenen en el procés i sempre que no resulti que el vincle causal entre la durada i la raonabilitat es trenqui per qualsevol altre motiu.

3.2. En el cas sotmès a aquesta decisió del Tribunal Constitucional, i tal com es desprèn dels antecedents, el procés es va iniciar amb una querella presentada el 20 de maig del 2020, la qual va ser admesa a tràmit mitjançant un aute de la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia del 10 de juny del mateix any. Tot i que aquest aute va decidir "*practicar les diligències escaients i lliurar les citacions necessàries*", no consta cap activitat ni de l'òrgan judicial, ni de la part, durant un període de deu mesos fins que l'aute del 19 d'abril del 2021 va decretar l'arxivament de les diligències en haver-se constatat la prescripció dels delictes menors i de la contravenció penal que n'eren el seu objecte.

3.3. El recurs d'empara compleix els requisits procedimentals exigits per la legislació d'aplicació al cas, pel que fa a la vulneració del dret a un procés de durada raonable. No així pel que respecta a les altres infraccions denunciades. En efecte, com assenyala el Ministeri Fiscal, les altres eventuales vulneracions haurien d'haver estat denunciades en empara dins el termini legalment previst -tretze dies hàbils- des de que es va notificar l'aute de l'1 d'abril del 2021, constatant la prescripció de les infraccions objecte de la querella i l'arxivament de les diligències. I allò que ja era causa d'inadmissió esdevé en aquest tràmit causa de desestimació. Per consegüent, l'únic aspecte a dilucidar en aquest tràmit és si el recurs presenta suficient contingut constitucional o si ostenta una manca manifesta d'aquest contingut constitucional. Al mateix temps serà oportú valorar si la part recurrent vehicula a través del recurs d'empara una pretensió que té una altra via processal prevista per la llei. En un i en altre cas, és a dir, si el recurs d'empara no té manifest contingut constitucional o si a través d'ell s'exercita una pretensió que té una via específica i diferent, aquest recurs haurà de ser desestimat.

3.4. La part recurrent mateixa, en el seu escrit demanant l'empara, posa èmfasi en el fet (consideració quarta) que el procés ha durat més dels sis mesos que determinen la prescripció de les infraccions penals perseguides. Aquest termini, en realitat d'uns onze mesos, però, no és suficientment rellevant als efectes de l'eventual estimació d'una durada irraonable del procés. Podrà tenir altres efectes, però no aquell en mèrits del qual es reclama. La mateixa jurisprudència d'aquest Tribunal (al·legada al final de la mateixa consideració quarta) així ho acredita. En el cas de la causa 2016-19-RE havien transcorregut més de tres anys des de l'escrit de conclusions i més de quatre des de l'inici del procediment; en la causa 2017-54-RE, més de quatre anys des de la darrera actuació i onze des de l'inici; en la causa 2019-68-RE, més de dos anys i dotze anys, respectivament; en la causa 2019-70-RE, el termini era de més de dos anys, i en la causa 2019-87-RE de més de set anys des de l'inici del procediment i més d'un any des de la darrera actuació. Per tant, no es pot admetre que el judici hagi tingut una dilació indeguda, sens perjudici d'altres consideracions.

3.5. En el pla teorètic podria pensar-se en l'aplicació al cas, per respecte al principi de *stare decisis* de la jurisprudència d'aquest Tribunal que, inspirant-se en la del Tribunal Europeu dels Drets Humans, ha establert que un dels elements que intervenen en la decisió de si una determinada durada és, o no, raonable, i de si la dilació és o no indeguda, consisteix en el "*cost del risc*" per a la persona que interposa un determinat procediment judicial. En expressió castellana "*el interés que arriesga el recurrente en el pleito*", en terminologia francesa, "*l'enjeu du litige*", i, en expressió anglesa "*what was at stake in the dispute*". Les sentències del 23 de març de 1994 (*Silva Pontes c/ Portugal*), del 6 d'abril del 2000 (*Comingersoll c/ Portugal*) i del 27 de juny del 2000 (*Frydlender c/ França*) en són una bona mostra. En el cas considerat, però, la durada del procés, en ella mateixa, no va ser excessiva. En efecte, va ser suficient per tal que el querellant veiés que la seva pretensió no podia ser atesa per haver prescrit la infracció penal perseguida. No obstant això, hauria estat a la seva mà la interrupció de la prescripció amb alguna actuació ben senzilla com presentar un escrit denunciant la inactivitat de l'òrgan judicial. Per tant, no es pot considerar que es va infringir el seu dret fonamental a un procés de durada raonable i el recurs d'empara ha de ser desestimat també per

aquest motiu.

3.6. Com hem apuntat amb anterioritat, sembla clar que la raó última del recurs no és el fet d'una durada excessiva, sinó la circumstància que la suposada inactivitat judicial ha determinat la prescripció de les infraccions penals denunciades. Estem, doncs, hipotèticament davant d'un suposat error judicial o d'un eventual funcionament -normal o anormal- de l'Administració de Justícia que pot haver produït un dany al particular que ara reclama. Aquesta qüestió, però, no té contingut constitucional, sinó que li correspon a la jurisdicció ordinària, per la via de l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia o per qualsevol altre camí que la part estimi més oportú. En síntesi, el recurs d'empara no té suficient contingut constitucional i vehicula una reclamació que té la seva via pròpia. Per tant, no pot ser estimat.

3.7. Tot i que l'article 92 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional estableix la condemna en costes del recurrent que veu el seu recurs desestimat, en aquest cas concret, atès que no hi ha part adversa, aquest Tribunal no efectuarà cap pronunciament en aquesta matèria.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara presentat per la representació processal del Sr. Kevin Pérez Orellana.
2. No efectuar cap pronunciament en matèria de costes.
3. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de febrer del 2022.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet

Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat